

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi elöljárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, t. nitók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTALAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

Forradalmi hangulat.

Budapest, 1909. szeptember 18.

A múlt vasárnap két nagyobb szabású népgyűlés volt az országban, Marosvásárhelyen és Szombathelyen. Mindkét helyen lelkes egyhangúsággal foglalt állást a választópolgárság az önálló bank felállítására mellett. Azonkívül egész sereg gyűlés esett meg és több kerületben beszámolókat mondtak a képviselők. Bármelyik gyűlésről olvassuk a tudósítást, mindegyikben az a refrain: követelték az önálló banknak 1911. január elsejére leendő felállítását.

A közhangulat az országban változhatatlanul ugyanaz most is. Semmi fenyegetés, rémkép nem ingathatta meg az ország népét abban a komoly, céltudatos küzdelemben, amelyet az önálló bankért folytat. A harc ereje semmivel sem csökkent és ha Bécsben talán arra számítottak, hogy a nyár folyamán más belátás, engedékeny hangulat kerekedik felül, akkor ebben a számításukban alaposan csalódtak.

Mi nem engedünk, nem engedhetünk. Bécsen a sor, hogy engedékenységre határozza el magát. A közmondás azt tartja, hogy az okosabb enged. Ezt a közmondást mi már elégszer gyakoroltuk. Akármely kérdésben kerültünk szembe Ausztriával, mindig a bölcs megfontolást, a higgadt önmérsékletet hangoztatták. Mindig mi voltunk az okosabbak, mi engedtünk. De ennek a nagy okosságunknak mi is vallottuk mindig a kárát. Az okosságunknak Bécs látta mindig a hasznát és okos megfontolásunkkal az osztrákokat hizlaltuk mindig kövérre. Egyszer már igazán ideje volna, ha megfordítva lenne a dolog. Legyen már egyszer Bécs okosabb: engedjen ő. Nekünk elég volt az okosságból, nem akarunk többet okosak lenni. Hát ha így jobban boldogulunk, többre megyünk.

A mostani válságban a helyzet annyira kiéleződött, hogyha nem sikerül valamelyik félt közeledésre bírni, akkor a teljes felfordulás veszélye fenyeget. Mi nem akarjuk minden áron a harcot, nem mutogatjuk harcos kedvvel ökleinket, de komoly határozottsággal el vagyunk szánva arra, hogy törvényben biztosított jogainkból nem engedünk és semmiféle fenyegetésnek nem fogunk be-

hódolni. Bécs gondolja meg magát ebben a kritikus helyzetben. Mert ha odaát most sem engednek, akkor el lehetnek készülve arra, hogy szemközt találják magukkal az egész magyar nemzetet és provokálnak újra egy elkeseredett, elszánt, a véletekig menő harcot.

Még a bécsi lapok is más-ként ítélik meg a helyzetet most, mint azelőtt. Ők is konstatálják, hogy a merev visszautasítás esetén a mostani magyar kabinet lemond minden további közreműködésről a politikai válság megoldásában. De tisztában lehetnek azzal is, hogy utána nem fog akadni semmiféle kabinet, amely a siker reményével próbálkozhatnék meg a válság megoldásával. Ami ennek a kormánynak nem sikerül, — mert nem is vállalkozhatik rá, pedig ebben a kormányban igazán a nemzet vezérei foglalnak helyet — avval még kevésbé boldogul más kormány. És oszlassák fel akár tiszser is a parlamentet, bizonyos, hogy az új parlament csak radikálisabb lesz a mostaninál és még erőteljesebben fog sikra szállani a mostani követelések érvényesítésére.

Végzetes volna, ha a király és a nemzet között ismét szakadás állana be. Három éve, mióta a koalíció kormányra jutott, teljes volt az összhang király és nemzet között. A magyar parlament, amelynek munkássága azelőtt hosszú évekig meg volt bénítva a meg-megújuló obstrukciók folytán, e három év alatt energikus, zavartalan munkájával csaknem egy évtized mulasztásait pótolta, feladatait teljesítette. A nyugodt, békés, eredményes fejlődés, áldásos munkásság korszaka volt ez a három év, amely hatalmas léptekkel vitte előre az országot virágzás útján. Ha most újra megbomlik az egyetértés a király és a nemzet között, ha ismét hadiállapotba kell helyezkednünk és megint megbénul a parlament munkaképessége, akkor nemcsak, hogy az országot évekkel vetik vissza a fejlődésben, de a nemzetet is végtelenül elidegenítik királyától.

A koalíció három év alatt hünen, becsülettel teljesítette a vállalt feladatokat. Rendet, békét teremtett az országban. Helyreállította az összhangot a király és a nemzet között. Lojálisában annyira ment, hogy súlyos támadásoknak tette ki magát és szinte már népszerűségét is veszélyeztette. És most

mindezért az a köszönet, hogy félrelökik, mint egy kifacsart citromot. Hozzá még csinálják ezt úgy, hogy nincs is reményük arra, hogy más emberek mennének valamire az országban, más rezsim csak félannyit is tudna teljesíteni.

Ez az eljárás, a nemzetnek ilyen semmibevevése igazán nem alkalmas arra, hogy nálunk a lojális nevelje, az uralkodót közelebb hozza a nemzet szívéhez. Ilyen politika végzetes rombolásra vezetne, a nép szívében élő hitet, reményeket, illuziókat rombolná össze. Uralkodó, aki népe javát szívében viseli és vele harmonikus egyetértésben kíván uralkodni, vissza kell, hogy rettenjen az ilyen lépéstől. Ezt parancsolja nemcsak országának, hanem saját hazájának is érdeke. Pedig a kettős monarchiában a dinasztia — teljes igazsággal mondhatjuk — inkább támaszkodhatik hűséges, lojális magyar alattvalóira, mint Ausztriának sokféle ajku, százfelé húzó vegyes népségére. Mindezt gondolják meg jól oda-fent, mielőtt kimondanák a végső szót. Mert senki tanácsadója a királynak nem mondhatja, hogy a dinasztia és a nemzet érdekében való lenne, ha az országot újra a teljes kaoszba döntnék!

POLITIKA.

— Kurta válasz. Az oláhfalvi választó kerületben meglehetősen nyugtalanság uralkodik. Az Embery-párt kortesei mindent elkövetnek, hogy választók és nem választók ő hozzájuk csatlakozzanak. Csütörtökön reggelre beszerezettek egy tömeg székelyt a központba Székelyudvarhelyre, hogy Embery mellett tüntessenek. Hát ebben bizony hiány nem is volt. A tömeget felvezényelték első sorban Ugron Ákos főispánhoz, hol erőyes hangon adták tudtul, hogy jelöltjük mellett kitartanak. Más szóval: vigyázzon a főispán, mert nem annyira az oláhfalusiakkal, hanem főképpen a jelölt hatalmas védnökével: Dr Váentsik Ferenc képviselő urral gyűlik meg majd a baja. Ugron Ákos főispán azonban nem azért Ugron és rabonbán-ivadék, hogy az árnyékától megijedjen. Kurtán, de elég érthetően így felelt:

«Pártok felett állók. Alkotmányos küzdelmeknek szabad folyást kell biztosítanom. Ennek folytán figyelmeztetnem kell Önöket, hogy a törvény tiltja a választókat agyonveréssel fenyegetni, megfélemlíteni és szabad elhatározásukban terrorizálni!»

A küldöttség tagjai ezzel a rövid

válasszal eltávoztak, de nem haza. Előbb Dr Váentsik Ferenc képviselő ur lakásának udvarára vonultak, hogy őtet is megéltenezzék és a Budapest-szállóban előkészített lakomára hívják. Ez röviden, kurtán-furcsán — mint a főispáni válasz — megesett. Annál tovább tartott a jelölt urhoz igen közel álló szállodában adott kortes-ebéd, mely után nagy, sokkal nagyobb éljenezések hangzottak el, mint azelőtt... Szent igaz, hogy az oláhfalvi választóknak pompás jó dolguk van. S a menyire a jelölt kívánja, hogy bár csak immár vége lenne, ők annál inkább szeretnék, ha még soká tartana...

— Nagy Andor — nem idegen.

Az ellenpárt — mint az oláhfalvi kerületből írják — sajnálatos jelzővel korteskedik jelöltje mellett. Azzal argumentálnak a kortesek, hogy Nagy Andor idegen. Tudunk szerint itt, magából a kerületből senki sem lépett fel jelöltnek s így mindenik képviselőjelölt tulajdonképpen — idegen. Ez azonban legkisebb baj, mert aki Magyarország területén született, azt e hazában idegennek — kortesfogásból lehet ugyan mondani, de még így sem helyes. Másfelől igenis helyén való dolog idegenből is jelöltet hozni, ha a szűkebb otthonban arra megfelelő egyén nincs. Nagy Andor pedig tényleg országos hírű ember, mert régi kiváló közigazdász, kinek véleményét illetékes körök figyelmen kívül nem hagyják, s az ország fővárosának törvényhatóságában is előkelő helyet foglal el. Mióta a közéletben szerepet visz, mindig a függetlenségi és 48-as párt zászlója alatt állott. Akik újságot olvasnak, azok tudják, hogy nem egy népgyűlésen beszélt a legnagyobb lelkesedés mellett a nemzeti ellenállás idején, s még régebben a védőerőviták alatt. A budapesti kenyérgyár létrejöttében igen nagy szerepe volt a törvényhatóságban. Szóval nem ismeretlen ember s így vele nemcsak az országos politika, hanem főképpen a kerületünk lakossága nyer.

A székelység hivatása.

Irta: Dr Nagy György.

a csikszentmártoni kerület országgyűlési képviselője abból az alkalomból, hogy a káronalesiki jegyzői egyet tiszteletbeli tagjául választotta.

A székely község jegyzőjének tisztában kell lenni a nép érzés- és gondolatvilágával. Ennek a népnek nem lehet nagy hangon parancsolgatni. Fajunkat nem lehet erőszakkal igazgatni. Megértés, szeretet nélkül meddő lesz a jegyzőnek minden munkája. Angyal szárnyból legyen vágva az a penna, melylyel a jegyző a falu dolgait megírja. A szíve legyen a kalamaris. Az ilyen írásnak csodás fo-

ganata lesz. Életre kelnek a betűk, hirdetni fogják a község boldogságát, a jegyzőnek érdemét. Nemes irigységgel gondolhat így bárki jegyzői pályára. A nép atyjává lesz a jegyző, a kinek szeretetét szeretettel viszonzozzák. Új ígények támadnak, új törekvések akarnak érvényesülni, új hullámverések jutnak el a község határáig s ezek mind a maguk helyén találják a jegyzőt. Szemet hunynia nem szabad. Türelmetlenséggel nem segít. Meg kell értenie az új időknek új szavát. Fel kell, hogy vértessze magát az új szellem új fegyverzetével s a szociális eszmék küzdő mezején is vezére kell, hogy legyen a népének. A székely népben nagyon sok a szociális érzék, ezt nem szabad elnyomni, hanem nemes irányban fejleszteni. A jegyzőnek munkája nem merülhet ki az íróasztal mellett, a község érdekében való harcában nem maradhat egyetlen fegyvere: a penna. Részt kell vennie a község társadalmi és kulturális életében, ahol az szervezetlen, ott szervezésre kell törekedni. Ahol tulcsapong, zsilipeket kell felállítani. De sohasem az uralkodni vágyás erőszakával. Sohasem a nagyobb tudás fitogtatásával, hanem mindig békés, megértő, elnéző szeretettel. Ki az első szóra azonnal haragra lobban, annak utolsó szavából sem fog kicsendülni a béke áldása. Ki csak fejszével indul munkára, az soha sem fog építeni. A jegyzőnek pedig építeni kell. Erős, szervezett, hazafias községi életet. A községi élet legyen erős rugója a hazafiaságnak. A község élére választott jegyző ne feledje, hogy a község egy része az édes hazának s e rész felvirágoztatásával az egésznek érdemét is szolgálja. Így emelkedik ki a jegyzőnek munkája az egyéni működés szűk, korlátolt kereteiből s részesévé lesz annak a nagy, egyetemes munkának, melyet milliók végeznek egy szent cél érdekében. E cél nekünk magyaroknak, nemzeti függetlenségünk megteremtése... E függetlenség a népjólétet fogja gyümölcöszni. A Székelyföld jegyzőinek nem szabad feledniük, hogy az a faj, melynek hivatalos szolgálatába szegődtek, szabadságszeretettől izzik, hogy földjének minden rögét vértanuinak vére szentelte meg. A székelyföldi jegyzőnek meg kell, hogy érezze fajunk kuruc szíve dobogását s szentségtörést követ el, ha a szívek kuruc tüzének szítása helyett, a nemes láng hamvasztására törekednek. Hazafias mozgalmakban is járjon elől a jegyző. Erős kezekkel fennen lobogtassa azt a zászlót, melyen: Isten, Haza és Nép hármasság jelszava ragyog.

Azért esett jól az én szívemnek a Ti megtiszteltetések, mert három esztendőnek ismeretsége és barátsága megtartott engem arra, hogy a kászonalcsiki járás jegyzői hivatásukat átértik és átérzik. Munkások vagytok a község érdekében s előljártok a hazafias küzdelmekben. Szeretettel forgatjátok a pennát s becsülettel viszitek előre a zászlót. A hivatalnoknak kötelességtudása, az embernek szeretete s a hazafinak lelkesedése: a Ti hármasság éretnetek. Hozzátok méltó akarok lenni! Veletek válllvetve akarok kü-

deni. Ha csekély tudással is, de sok szeretettel lépek a Ti soraitokba. Világért sem vágyom a tanítóskodásra. Tanulni akarok! Meg akarom tanulni, hogy hogyan lehet legeredményesebben szolgálni a székely fajnak érdekeit, melynek én gyermeke vagyok. A székelységnek nagy elhivatásával, történelmi missziójával kevesen vannak tisztában. Miniket csak a magyarság egy töredékének tartanak, bátor kuruc fajnak, de nem látják azt a nagy nemzeti érdeket, amely parancsolólag követeli nemcsak a fennmaradásunkat, hanem megerősödésünket is. A Székelyföld az a kis sziget, melyen eddig mindig diadalmasan megtört a dákó-román törekvéseknek szenny hulláma. Ezt a szigetet gátakkal, falakkal kell erősíteni. Ki csak egy kővel is hozzájárul a megerősítéshez, nemzeti munkát végez. Töltésekkel kell megakadályozni, hogy az ellenséges hullámok el ne sodorjanak egy darabot a vérünkkel szerzett, verejtékünkkel fenntartott anyaföldből. A gáthúzásnak, a töltés-építésnek munkájából is ki kell vegyék részüket a jegyzők. Ebben a munkában sincs helye pihenésnek. Örökös gonddal kell vigyázni. Ugy képzelem, hogyha a székelyföldi jegyző érdemét szoborba kellene önteni, úgy alkotnám meg a szobrot, hogy egy hullámokat megtörő gáton állana egy bátor tekintetű férfi, ki jobbában író tollat tart s baljában harci készséggel magasra emeli nemzeti életünk jelvényét: a háromszínű lobogót. Ebben lenne megtestesítve a jegyzőnek kötelessége és hivatása. Szolgálni, mint hivatalos szolga a népnek érdekét, harcos lenni a nemzeti szabadság küzdelmének s őrállóként vigyázni az ellenséges támadásokra. E három kötelességnek hű teljesítése fenségesse teszi a jegyzői hivatást. A Ti elhívások e fenséges hivatás munkássá váratott. Ott fogok veletek állani a gáton, írni fogom a szeretet ígét s viszem a kezembe adott zászlót előre a szabadság, az ígért földje felé! Isten engem úgy segélyjen!

A Magyar Gazdaszövetség székelyföldi központja.

Az újraszületés korszakát éljük. Nagyarányu mozgalmak támadnak a társadalom minden rétegében. Rohamcs átalakulás jellemzi a színteret, hol egyesek, mint nemzetek vivják küzdelmüket a létkérdés élet-halál harcában. Új eszmék vetődnek felszínre, rontanak és teremtenek. Kiverődik a régi, idejét multá rendszert és a régi romokon egy új, biztató szociális érzelmű világ alakul. Hazánkban a „Magyar Gazdaszövetség” teremtett óriási átalakulást; bámulatosan fáradhatatlan szociális munkája után fényesebb napsugarakat varázsolt a magyar népet egére. 12 évi alapozó munka után nemes forrongásba jött a földmivelő nép társadalma. Felszította a „Magyar Gazdaszövetség” által széthirdetett eszméket s az eszmék új, megváltozott gondolkodású népet teremtettek. Az agrikulatúr állam sorsát kovácsoló Darányi Ignác, a magyar nép édes atyja, a Károlyiak és Széchenyiek elméletét aprópénzre váltotta a földmivelő nép gyakorlati életében. Létrejöttek a különböző nevű, de mindegy igaz célt szolgáló egyesületek, szervezetek; megindult az eszmék circulus vitiozusa s ma minden jóra való magyar faluban ott lobog a „Magyar Gaz-

daszövetség” mecse, mely körül a saját boldogságát szomszujához meggyar nép seregél össze az erős és nagy Magyarország alapozása végett. Igazán fenséges munka!

Egy feltűnően elmaradott népet kiragadni tespedő lethargiájából, fogékonyra tenni a nemzeti letérek kérdése iránt, tudatára ébreszteni fenséges elhivatásának, valóban a gróf Károlyi ma is élő szelleme tehette meg. Az ő halhatatlan szelleme jár körül most a lombhullás idejében. Szózata elhat az utolsó székely falu határába is, hogy pezsdüljön meg nálunk az élet árja, ébredjenek fel a szociális tevékenységre hivatott erők, legyen egy az egész Székelyföld apró szervezete, mert a kiformalásra szükséges erőforrást a szétszórt egyetértésből kimeríteni nem leszünk képesek.

Az alapozó munka készen áll s építésre vár.

A nép megváltozott gondolatvilága egy erőteljes szervezetet követel. Az alapozó munka után beálló tespedés a legnagyobb veszedelem csirait hordozza méhében, különösen nálunk a Székelyföldön. A csend és nyugalom idején jár körül a vad szociális veres ördöge, csábító eszméje már is burjánzik itt-ott a székely nép életében. Vigyázzunk tehát míg napal van! Engedjük a Magyar Gazdaszövetség hívó szózatának, siessünk kitűzött zászlója alá a faj fenntartó gerinc, a falu társadalmi érdekében.

Mielőtt azonban a Magyar Gazdaszövetség szervező munkáját megkezdene, az ő lelkes hangú kérésére tekintsük meg azon orvoslásra váró sebeket, melyek a falu földmives népének érdekeit, haladását, fejlődését fájdalmasan bénítják.

Nálunk a földmives nép közé a székelyföldi kirendeltség vitte be a Magyar Gazdaszövetség eszméit. Az ő dicséretes munkája nyomán kelt életre a falusi társadalom. A székelység talpraállítása: a kirendeltség és az ő segítőitársai a papok és tanítók érdeme. Az anyagi segélyezés meghuzta a boldogulás első barázdáit, melybe elevenen termékeny eszme kell, hogy a kirendeltség nagyfoku munkája megteremje áldásos gyümölcsöt. A mostani generáció konzervatív hajlama a haladni vágyó ifjúság cselekvő tevékenységét nagyban befolyásolja. Míg a felnőttek ősi gondolkodásmódja egy áthidaló iskola révén meg nem törik, addig nagyobb foku haladásról nem beszélhetünk. Be kell állítanunk ezen áthidaló iskolát a „Délmagyarországi földmivelők szövetsége” mintájára, a gazdasági továbbképző iskola képében, mely által nagyfoku népképzés, iskolán kívüli oktatás indulna meg minden egyes faluban a gazd, ism. iskolán kívül. Sok szövetkezetünk van. Áldásos működése megérzik a népeleiben. A legfontosabbak azonban hiányzanak, a termelő és értékesítő szövetkezetek. Szervezetlenül állunk e téren. A termelés szervezetlensége folytán szynylódik a gazda, nyomorog a városok társadalma. Piacaink gyorsan változó árai mezőgazdaságunk gyenge alapjáról beszélnek és a termelés szervezését követelik. Az értékesítést illetően a barcasági szász falvaktól vegyünk példát. Két évtizeddel előttek meg minket, midőn „Az erdélyi szász falvak mezőgazdasági kereskedelmi társasága” címmel a barcasági szász falvak értékesítő központját korlátlan felelősséggel Brassóba bevitték. Mit tett ez a barcasági szász községek gazdasági érdekében s mily vagyonosodást mutat a szász föld, láthatták azok, kik a tanulmányi kiránduláson résztvettek.

Ilyen kell a székelység részére a Székelyföld természetes központján, a nép részvényeiből alakítva, mert a budapesti értékesítő központok fiókjai a székely nép előtt népszerűtlenek. A magyar népbank, földhitelintézetek a székely nép érdekeivel szemben megközelíthetetlenül nagy igényűek. A székely nép aprólékos

financiális érdekei kedvező megoldást nem találnak. Birtokjelzálog hiánya törpe birtoka révén kicsiny. Szemmel fogja látni mindezt a Magyar Gazdaszövetség és segíteni hiszem, hogy nem késik.

Nagyon régen létesült már a magyar gazdák biztosító szövetkezete állami szubvenciával, kizárólag a kisgazdák érdekében. Vajjon felkaroltuk-e ez intézményt vagy az idegen nemzeti érdekeket szolgáló társulatok terjeszkedését néztük közönnnyel, utját vágtuk nemzeti vagyonosodásunknak? Hányszor merült fel azon szomorú eset, hogy a nagyobb kiterjedésű magyar birtok csak itt közvetlen közelben idegen kézre került éhetetlenségünk miatt. Vajjon nem lehetne-e megakadályozni a Magyar Gazdaszövetség keretében a magyar föld elkallódását; utját vágni a nemzetiségi kolónia kezének, illetve törekvéseinek. A székelynek föld kell, ha közséklán fekszik is az. Föld, hová lehullathassa gyöngyöző veritékét. Ne engedjük tehát tovább ez állapotokat. Fogadjuk a Magyar Gazdaszövetséget, mert zászlóján írva van: A magyar föld legyen a magyaroké. E mellé mi írjuk oda: a székely föld legyen és maradjon a székelyeké.

A külföldi versenye párhuzamos haladást igényel tőlünk; hogy történjék ez csak a fentebb vázolt gazdasági bajok miatt is? A versenyt nem vehetjük fel, főképp ha súlyos idők járnak a gazdátársadalom feje felett. A föld sem fizet az okszerűtlen kezelés miatt. Meghasonlás állott he a gazda és napszamos osztály között. Mindkettő széthuz, érzelmű világuk nem a régi; egymás romlását keresik. A székely kisgazda a görög és római földmives módjára paragon hagyja földjét, felszedi sátorfáját s megy amerikaizni, a napszamos pedig a csábvárosok falai között keresi boldogulását. Megszűnik a nemzeti töke, fajul a nemzetfontartó eleme. Fontos szociális bajok miatt is senyved a falu népe. Az alkohol mértéktelen élvezete dönti romlásba a székely fajt. Nincs nép az országban, mely annyira el volna süllyedve a pálinka polipkarjaiba, mint a székely nép. Nincs egy mozzanat a faluban pálinka nélkül. Mai napság bakter is az lehet, ki a falut végig pálinkáztatja. Veszve ez által az öserő, erkölcs, egészség. Nyomán a tudóvész pusztít kérélehetetlenül fajunkból évenként több ezeret. Mi lesz fajunkkal, ha így halad veszedelmes lejtőjén lefelé? Szellemi kulturát, a Magyar Gazdaszövetség szociális munkáját látom ellenmégnek e veszedelmes betegség ellen, ha már kormányunk nem nyul radikális eszközökhöz!

Mig ezen szomorú kép előttünk áll, egy másik, rettenetesebb állapot képe tűnik fel a falusi nép vándorlásában. Iskolát alig végzett 10-14 éves leánykák hagyják ott a tűzheleket s özönlének Budapest, Szeged veszélyes örvényébe, hol lelkiismeretlen emberek gonddviselésére bízva, legtöbb része néhány év múlva a falu páriája lesz. Falun töltött tanítói működéséből ismerem ezen megsegényítő, gyalázatos helyzetét a székely népnek, melyet bár nagyon gyakran emeltem közleményeimben a nagy társadalom előtt panaszt, senki orvosolni nem sietett... Van reményem most, mert a Magyar Gazdaszövetség közeledését látom, mely szervezni fogja a városi pátronágékat, hol védelmet talál a székely leány s többé nem fogja prostituálni a székely fajt a legújabb birtokos osztály élvhajhász ficsurtársasága. Ezt tovább nem engedhetjük, ha van bennünk fajunk iránt bár parányi érzés és nemzeti önérték. Meglévő háziiparunkat kell tovább fejlesztenünk; az egész Székelyföldet behálózó értékesítő szövetkezetet létesítenünk, hogy legyen állandó keresetforrása a népnek, ne járjon az a hazában szanaszét pár

korona értékű készítményével, hanem legyen itthon módja értékesíteni azt, hogy a megnyert időt újra munkára fordíthassa. Bonthatatlansági és erkölcsi kötelekkel kell hozzákötni népünket falusi otthonához. Leányaink részére nyitsunk háztartási iskolákat.

Míg a Székelyföldön itt-ott az egyke rendszer erkölcsi betegsége, orvoslásra vár, addig a szegény elhagyott székely gyermekek gyötrelmes sorsa kiált felénk segélyért. Tett-e bár egy gazdakör is lépést a tekerő árva felkarolása érdekében nem tudom. Istenem, hány száz gyermek marad a porban elveszve örökre itt a Székelyföldön. Vajjon nem fog-e segíteni ezeken a Magyar Gazdaszövetség székelyföldi központja? Ugy hiszem igen.

Pár vonással érintett eset van itt csak a székely nép sebeiből. A beteges tünetek hekatombáit egy rövid közlemény keretében feltárni lehetetlen. Ne is bántuk azokat. Félre tehető a gyászok képekkel, ne hátráltassa ez a haladás géniuszt.

Haladásunkat egy óriási munka által megváltoztatott életrendszerünk jellemzi, melynek fenntebb vázolt sötét árnyai közé lövel sugarakat az ébredő idealizmus. A korhadó multnak avarai közt serdül már a keresztény szociálisták vetése. Új világ készül lenni a régi romjain. A tiszta kialakulástól nemzetek boldogsága függ. Ragadjuk meg a Magyar Gazdaszövetség zászlóját. Ne féljünk tőle; programja új, de szívének érverése a régi.

Korunk vajdák. A szenvedelmes sors alakításokat sürget, melyben a szabadság csillogatatlanság sötét formái töltik be a székely bérceket. Hiányoznak a székely nép dicséretes vonásai. Csiszoljuk és pótoljuk. A fejlődés problémájának megoldása áldozatos munkát követel. A valódi tudás áldását szomjuhozza a népelet lelkivilága. Tárjuk ki kapunkat a Magyar Gazdaszövetség zászlójának, vonuljanak be az éltető igék hirdetői, hogy legyen ezen ősi faj jellemében erős, tulajdonságában nemes, a föld szeretetében önfeláldozó, hazájáért élni és halni tudó, mint volt a régi jó idők elcsendesült birodalmában. Keljenek fel tehát a nép hivatott vezetői, még nappal van, ha borús is. Tegyük megfontolás tárgyává a Magyar Gazdaszövetség hívó szavát. Lássanak benne egy új, életet teremtő eszmével bíró székelyföldi kirendeltséget, mely a most működő kirendeltség alapvető szántására a tisztító eszmék magvait óhajítja szét-hinteni.

Hozza Isten közénk a Magyar Gazdaszövetséget.

Gál Imre.

HIREK.

MESSZE-MESSZE IDEGENBE.

Messze-messze idegenbe,
Dalogatók minden este,
Bus dalomnak nincsen párja:
„Szülőföldem szép határa.”

Beteg vagyok, a szívem fáj,
Idegen itt nekem e táj;
Nincs lelkemnek egyéb álma:
„Szülőföldem szép határa.”

Nem értem nyelvét e népnek,
Nem tudom, hogy mit beszélnek
S hull érted a könnyem árja:
„Szülőföldem szép határa.”

József János.

— **Főispánunk Aradon.** Ugron Ákos, Udvarhelyvármegye főispánja, még csütörtökön d. u. elutazott Aradra, hogy Kossuth Lajosnak, a magyarság félistenének mai napon a vértanúk városában leleplezendő hatalmas ércszobra országos ünnepségein résztvegyen. A szobor felavatási ünnepségén Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter s a függetlenségi párt tulnyomó része szintén jelen lesz.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Udvarhelyvármegye őszi rendes közgyűlését folyó évi október 5-én fogja megtartani, a melyen előre láthatólag a vármegyei tiszti főügyési állást is betöltik. Az erre való pályázat beadási ideje folyó hó 20-án déli 12 órakor jár le.

— **Eljegyzés.** Jakab Antal máv. főraktárnok leányával Margittal megtartja eljegyzését Péterffy Áron máv. állomás felvigyázó, a szentágotai állomásfőnök fia Székelyudvarhelyt.

— **Lelkészváltás.** Takó Albert zetelaki róm. kath. segédlelkész az erdélyi püspök Etéde plebánosnak nevezvén ki, helyébe Lupényből Brassai Imrét küldötte káplánnak Zetelakára.

— **Kamocsay Mihály.** Udvarhelymegyeének gyásza van. Meghalt egyik derék, jóra való, becsületes tisztviselője: Kamocsay Mihály főlevéltáros, törvényhatósági bizottsági tag. Fiatalon életerős éveiben, munkás életének 28-ik esztendejében ragadta el a halál övéi köréből; nőt és kiskorú gyermeket hagyva itt, boldog házasságának 3-ik évében. Rövid, de kinos szenvedés, a halotti szentségek áhitatos felvétele után, örökre lehunyta súlyos betegségében kifáradt szempilláit. Folyó hó 15-én este 6 órakor megszűnt rövidre kiszabott élete. Temetése pénteken e hó 17-én d. u. 4 órakor a vármegye, város és az összes hivatalok tisztviselői karainak, rokonai, jóbarátai és ismerőseinek mélyen érzett részvéte mellett, a róm. kath. egyház szertartásai szerint történt meg. Lelkéért pedig az engesztelő szent mise-áldozat tegnap reggel a plebánia templomban volt.

— **Szegényházat építenek** — nem nálunk! — 80 ezer korona költséggel 150 egyén elhelyezésére Nagyváradon. Vajjon a mi vármegyei 90—100 ezer koronás alapunkkal nem lehetne-e felépíteni a vármegyei szegényházat és abban a jótékony nőegylet s maga a társadalom nem tudná-e ellátni szegényeinket?

— **Leleplezett santa koldus.** Szentlélek, udvarhelyvármegyei községben Blága Ananiasz csendőrszervező szerdán igen ügyes csalót leplezett le. Szemlélődés közben egy hatalmas santa koldust pillantott meg a község között; házról-házra járván, alámizsnát igyekezett összeszedni. Az őrsvezető alaposan szemügyre vette a koldust és azonnal rájött, hogy az csak szimulálja a sántaságát. Kérdőre vonta és behatódó vizsgálat után kitént, hogy a furfangos csalót Rebeka Jánosnak hívják, nagybaconi illetőségű, karja le volt kötve és lábát is csak alaposan bepolyázta, hogy az emberek könyörülő jóhiszeműségével visszaélve, dolog nélkül eltartsák. Mikor a kötelékétől megszabadult, valóságos herkulesi alakká változott a sánta- és békakoldus, kit letartóztatva, beszállítottak a járási főszolgabírószákhoz.

— **Kadicsfalva híres lett.** Kolozsvárról azt az érdekes hírt vettük, hogy ott a kadicsfalvi ecet valóságos forradalmat idézett elő és azt, mint székelyföldi kiváló produktumot minden háztartásban szeretettel használják. A kolozsvári háziasszonyok — mióta az ottani orvosok, egyetemi tanárok megállapították, hogy a kadicsfalvi ecet a szervezetre káros hatással bíró mérges anyagokat nem tartalmaz — másról hallani sem akarnak és a kadicsfalvi ecet minden uri háztartásnak nélkülözhetetlen, keresett szükségletévé vált. Részünkről csak örövendeni tudunk, annak, hogy özv. Gergely Jánosné ecetgyárosnak ily közkezdveltségű gyártmánya van. Vajha itt is általánossá lenne a kolozsvári jelszó: Le a forgácsból készült vitriolos ecettel! Használjunk kizárólag kadicsfalvi ecetet!

— **Kitiltott taneszköz.** Apponyi „A legujabb és legjobb források szerint készített földgömb, magyarította Gönczy Pál, kiadja Schotte Ernő és társa Berlinben” című taneszközt fogatékossá és elavult tartalmú, silány kivitele és közjogi hibái miatt a hazai összes iskolákból kitiltotta.

— **Székely papok és tanítók kitüntetése.** Mióta a székely akció megindult és még azelőtt is, szüntelenül azt hirdettük, hogy a papok, tanítók és jegyzők falun ama faktorok, kik minden üdvös, jó dolgot a nép között megvalósítani tudnak. Darányi miniszter ezt az elvet követi, mikor 26 papot és tanítót kitüntető jutalomban részesített közérdekű munkásságáért. Ezek: Máthé József igazgató-tanító Marosvásárhely, Imre Zsigmond Kibéd, Kiss Lajos Harasztkerék, Bajkó Máté Szentháromság, Ösz Sándor Mezőménes, Kiss Sándor Rigmány, Szász Elek Ujszékely, Száva Mihály Nagygálambfalva, Nagy Ferenc Enlaka, Nagy Károly árvaházi igazgató Kézdivásárhely, Erdős Sándor Sepsibodok, Barta István Csikszépvíz (200—200 K); Nagy János Bonyha, Makai János Vámosgálfalva (100—100 K); Péter Sándor városfalva, Ürmössy József Homoródszentpál, Lőrinczy Dénes Bözödfalu (unitárius papok), Megyasay Mihály ref. pap Felsőcsernáton, Kozma Agenta g. kath. Mikófalva, Barta Ferenc róm. kath. Kásonfalva és Tökés András ref. lelkész Szucsák 200—200 K jutalomban részesültek, kivéve Megyasay Mihályt, aki a jutalmat nem fogadta el. A jutalmazottak között van még Zsongor Gyula jegyző

Meczősámsodról 200 K-val és Dániel Mihály birtokos Vámosgálfalváról elismerő okmánnyal. A jutalmak mellett különben a miniszter elismerését is nyilvánította Dr. Koós Mihály kirendeltségi vezető útján.

— **Az igazság érdekében!** Lapunk csütörtöki számában méltattuk azon székely országgyűlési képviselőket, akik kötelességük tudatában beszámoltak működésükről választóiknak. Ebből a nagyon szerény névsorból tévedésből kimaradt, Sümegei Vilmos országgyűlési képviselő neve, aki hivatásának nemcsak mindenben a legnagyobb lelkesedéssel megfelel, de husvétkor és a mostani parlamenti szünet alatt, tehát kétszer is beszámolt választóinak és a legnagyobb lelkesedéssel, eléggé nem méltányolható agilitással részt vesz minden hazafias, de különösen minden székely mozgalomban és a függetlenségi 48-as eszméknek egyik rendíthetetlen híve és harcosa. Ennyit kötelességünknek tartottunk az igazság érdekében, helyreigazításul és kiegészítésül elmondani.

— **Tapolczától Alsóórsig.** A magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a balatonvidéki vasutnak, Tapolczától délután 5 óra 1 perckor Budapest keleti p. u.-ba induló gyorsvonata, folytatólag f. hó 15-ike után is, de csak Tapolczától Alsóórsig forgalomban marad.

Munkásbiztosítás.

Azok az osztrák honos munkások, kiket a magyar szent korona országai területén az 1907. évi XIX. t. c. 3. §-a értelmében balesetbiztosításra kötelezett üzemből üzemi balesetért, a hivatkozott törvény 5. §-a alapján, az ugyanezen törvénycikk által magyar honosoknak nyújtott baleseti kártalanításra igényjogosultak. (A Mb. H. 114/3. P. sz. elvi határozata.)

Szerkesztői üzenetek.

Iskola-ügyben. A beküldött felszólalás indító okait megvizsgálván, nyugodtan mellőzzük annak közlését, mivel a köz érdekében ütköző tény az intézkedés körül nem látunk. Máskor és más dologban szívesen állunk rendelkezésre.

Fogzás.

Ne ijedjen meg, hanem adjon gyermekének egy kevés SCOTT-féle Emulsiót és veszen véget az álmatlan éjjeleknek. A könnyedség, a melylyel ezután a fogak jönnek, meg fogja Önt lepni.

A Scott-féle Emulsió

kellemesen emészthető formában tartalmazza éppen azokat az anyagokat, a melyek megkivántatnak fehér egyenes és erős fogak növényezéshez.

A SCOTT-féle Emulsió

tisztaságát és erejét semmiféle mulja felül. Ize a legkellemesebb.

A SCOTT-féle EMULSIO a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógyszertárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle mód-szer védjegyét a — halászt — kérjük figyelmebe venni.

Ne téovázzék, ha fáj a feje, hanem használjon azonnal Beretvás-pastillát,

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Orvosok által ajánlva. **Ára 1.20.** Kapható minden gyógyszerésztárban. — Készíti: Beretvás Tamás gyógyszerész 3 dobozzal ingyen postai árszállítással.

!! Gazdák figyelmébe! Mútrágya használatával tetemes termés többletet érhetünk el. Kicsiben és nagyban gyári áron szállít: !!
A SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE. !!
Központ: Marosvásárhely. — Fiókok: Székelyudvarhely-Sepsiszentgyörgy.

MAGYAR EMBER CSAK MAGYAR ÁSVÁNYVIZET IGYÉK!

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V.
Báthory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorbad ellen
Borszéki Főkn az ásványvizet királya köszvény ellen
Borszéki Kossuth, v é r s z e g é n y s é g ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuvíz

Boross, vesebad ellen
Borhegyi hugyhajtó
Boholti, üdítő víz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légcsőhurut ellen
Hargitaliget, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásonfő-ut-Salutaris jód és lithium tartalma
Répáti, égvényes ásványviz
Szekely-Szelters, idült gyomorbadok ellen
Sztójka, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

TALÁLOS o o o
o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el. Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** és a mikor csak a legcsekélyebb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Szekely-Udvarhely“-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Sz.: 1523—909 kmb.

Alkalmazás.

A szekelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár egy pénztári állásra pályázatot hirdet.

Az állás ideiglenes jellegű és csak az O. M. B. jóváhagyása után lesz véglegesen betöltve. A pályázótól megkívánatik a kettős könyvviteli szakismeret.

A pályázat a pénztárnál *folyó hó 28-ig* beadandó.

Kinevezés ese én az állás azonnal elfoglalandó.

Szekelyudvarhelyt, 1909. szept. 10.

Az igazgatóság.

B O R!

Fernengel Gyula szekelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Grammofon és kitérő lemezek gyári árban kaphatók Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében.

Butor-raktár
Szekelyudvarhelyt.

Alóltak a nagyérdemű közönség tudomására hozzuk, hogy dusan berendezett

butor-raktárunkban

nagy választék van mindennemű butorokban. Modern, faragott és egyszerűbb teljes berendezések

háló és ebédlőkben

és kaphatók minden egyes butor darabok, töltött butorok, svábel ágyak, garnitúrák, iroda berendezések, ágybetétek (matracok) és mindenféle szőnyegek, függönyök és draperiák,

asztal és ágyterítők

s többfajta hajlított székek és mindenféle esztendő tergalys árak

Tőlünk vásárolt minden egyes butor darabért egy évi felelősséget vállalunk, mi elég garancia arra, hogy raktárunkban kizárólag csak elsőrendű butort árusítunk

Ez feljogosít arra, hogy a kinek butor szükséglete van, raktárunk megtekintését melegen ajánljuk.

:: Teljes tisztelettel ::

Balázs Károly és Balásy Mihály.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalett-modelt közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutaványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR“ kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Amortizáció és tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége“.

KOLOSVÁR

erec József-ut 7. szám a.

Válaszbélyeg csatolandó.

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató- és könyvkötő intézetéből Szekelyudvarhelyt. 1909.

A kadicsfalvi ecet.

Az emberi szervezetre káros hatással bíró mérges anyagokat nem tartalmaz. **A kadicsfalvi ecettel** savanyított ételek kellemes finom ízt nyernek. **A kadicsfalvi ecettel** eltett ugorka egy év múlva is üde, friss marad. **A kadicsfalvi ecet** bármely boreccettel versenyez. Kapható a kadicsfalvi ecetgyárban és minden jobb fűszerkereskedőnél. Hamisításoktól óvakodjunk.

Kiadó lakások.

Szombattalván a Báthory-utca 4. szám alatt most ujonnan épült házban f. évi október 1-étől hét lakás kiadó. Értekezhetni Zárug Antal urral az Orbán Balázs utcában.

Balásy Ignác

mészáros és hentes üzletében Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca a marhahus kilója 36 krajcár (72 f). Naponta friss hideg felvágottak.

Felvágott bükkfa

bárkájával 10 koronáért bármikor megrendelhető azonnali szállításra Fábián József gőzfűrésztelen.

Magyar Könyvtiteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvtiteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napjain egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-u. 27. Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhiv.

!! A magyar újságírás szenzációja !!

A NAP

A magyar közönség legkedveltebb lapja.

A 48-as eszmény és a magyar nemzeti törekvések hí és kérelmetlen szószólója

Főszerkesztő: Felolós szerkesztő: BRAUN SÁNDOR HACSÁK GÉZA

Naponta 125.000 példány!

= Egy szám: 2 krajcár. =

A Nap előfizetési ára:

Egész évre . . . 16.—K || Negyedévre . . . 4.—K
Félévre . . . 8.—K || Egy hónapra . . . 1.40 K

15—1909. közbirt. szám.

Faeladási hirdetés.

Oroszhegyi közbirtokosság (Udvarhelyvármegye) mint erdőbirtokosság tulajdonát képező saját határában fekvő jóváhagyott üzemszervi megjelölés szerint „C“ üzemszertály II. vágás sorozat 8 és 9 részletéből álló 3800 k. hold területen levő a közig. erdészeti bizottság 1534—908 számú határozatával eladásra engedélyeztetett 16 cm. mell. magassági átmérőn felüli összes lucfenyő fakészletét mely előleges hecslés szerint 384 m³ I. oszt. lucfenyő fűrészárut, 570 m³ II. oszt. lucfenyő fűrészárut, 173 m³ I. oszt. lucfenyő épületifát, 314 m³ II. oszt. 162 m³ III. oszt. lucfenyő épületifát tartalmaz és a melyeknek kikiáltási ára ötezer-ötszázkilenc (5509) korona Oroszhegy községhezatal 1909. évi október hó 18-án délelőtt 10 órakor nyilvános szó és írásbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek eladja.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Árverések és szerződési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál, Szekelyudvarhelyen és alulírott nál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Oroszhegy, 1909. évi szept 13.

Tamás Andi Dénes
közbirt. elnök.

Magyar feltalálók

olvassák el a magyar szabadalmi hivatal elnökének levelét, melyet a Magyar Tudományos Akadémiához intézett a magyar feltalálók érdekében. Kiváratra e levél szövege díjtalanul megküldi Molnár Ödön mérnöki irodája Budapest, VII. Erzsébet körút 30. Telefon szám 119—00

Tiszta buzát

26 K-ért bármely időszakban, Vasár és ünnepnapokon is a d. e. órákban 3—100 métermázsáig megveszek. Fábián József gőzfűrésztelen malomtulajdonos.

MIERT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekély összeget „AZ ÜZLET“-re rácsánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V., Sas-u. 12. sz.

Udvarhelyvármegye Szekelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

Szám: 1748—909. szb.

Pályázati hirdetmény.

A szentegyházaskfalvi jegyzői körben évi 1000 korona javadalmazással rendszeresített

segédjegyzői állásra

pályázatot hirdetek.

A kik ezen állást elnyerni ohajtják, az 1900. évi XX. t. e. 3 §-ában előírt képesítést igazoló okmányokkal fölszerelt kérvényüket *folyó évi szeptember 25-ig* headhatják.

Szekelyudvarhelyt, 1909. szeptember hó 10-én.

Dr. Demeter Lőrinc főszolgabíró.